Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

31 142 Wijziging van de Experimentenwet Kiezen op Afstand in verband met de verlenging van de werkingsduur van die wet

Nr. 55 BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 mei 2016

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) onderzoekt al sinds geruime tijd de mogelijke introductie van een nieuw model stembiljet. Om daar experimenten mee te kunnen uitvoeren bij verkiezingen is een wijziging van de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming bij uw Kamer ingediend.

Met de mogelijke nieuwe modellen van de stembiljetten worden sinds 2012 testen gehouden. Uw Kamer ontving op 18 oktober 2013 daar een eerste rapportage over (Kamerstuk 31 142, nr. 37). Bijgaand zend ik u de rapportage over de testen die eind 2015 zijn gehouden[1].

Naar mijn mening geeft deze rapportage een indicatie over de mate waarin kiezers het stembiljet begrijpen als ze daarmee voor het eerst worden geconfronteerd én er weinig tot geen voorlichting over wordt gegeven. De test die eind 2015 is gehouden laat zien dat in dergelijke omstandigheden 1,8% van de testpersonen niet goed met het stembiljet overweg kan. In de testrapportage wordt overigens gesignaleerd dat een deel van de testpersonen (uit eigen beweging) tegenover de testers heeft verklaard «zo maar wat te hebben gedaan». Dat kan de uitkomsten van de test negatief hebben beïnvloed. Ook bij eerdere testen is gebleken dat onder testomstandigheden men minder geneigd is om nauwkeurig te zijn. Zo is eind 2012 een test gehouden met het nieuwe model stembiljetten met kiezers in het buitenland. Bij de test deed meer dan 14% van de proefpersonen het fout. Bij de verkiezing van de leden van het Europees Parlement werd een experiment gehouden, waarbij de stemmen dus echt meetelden, met het nieuwe model stembiljet. Toen stemde 0,23% van de kiezers in het buitenland ongeldig met het nieuwe model.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

kst-31142-55
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

Verder is getest met bijzondere groepen van potentiële kiezers. Deze proefpersonen hebben bij het uitvoeren van de test meer uitleg gekregen over het stemmen met het nieuwe stembiljet.

- Allereerst is getest of blinden en slechtzienden met gebruikmaking van een mal zelfstandig met het stembiljet zouden kunnen stemmen. De gebruikte mal is ontwikkeld in samenwerking met de ontwerper die in Duitsland de daar gebruikte mal heeft ontwikkeld. De uitkomsten van dit deel van de test zijn positief. Alle proefpersonen die braille beheersten konden met de mal zelfstandig stemmen. Van de blinden en slechtzienden die geen braille beheersten kon bijna 83% zelfstandig met de mal stemmen. Uiteraard moeten blinden en slechtzienden uitleg en begeleiding krijgen om de mal te kunnen gebruiken.
- Verder is getest met laaggeletterden. De uitkomsten van de test met het nieuwe model stembiljet zijn vergelijkbaar met de uitkomsten van de test die door de Deskundigengroep (elektronisch stemmen en tellen in het stemlokaal) is gehouden[2]. In die test is aan 30 laaggeletterden gevraagd om met het huidige stembiljet te stemmen. Ruim 86% slaagde daarin. In de test met het nieuwe model stembiljet hebben 38 van 41 proefpersonen goed met het stembiljet kunnen stemmen. Dat is ruim 92%.

Ook is getest of het nieuwe model stembiljet elektronisch kon worden geteld gebruikmakend van Optical Character Recognition[3] (OCR) en hoe lang dat duurde. Het elektronisch tellen van een «batch» van ca. 500 stembiljetten kost, inclusief de tijd voor het uitvouwen van de stembiljetten door 2 personen en het printen van het telresultaat, gemiddeld rond de 42 minuten.

Ten slotte bevat de rapportage van de testen nog een aantal naar mijn mening bruikbare aanbevelingen voor het verder optimaliseren van het stembiljet en het voorlichtingsmateriaal. De aanbevelingen zijn er uiteraard op gericht om het percentage kiezers dat goed met het stembiljet overweg kan te vergroten. Ik zal daarom van die aanbevelingen gebruikmaken, als het wetsvoorstel door het parlement is aanvaard, en er experimenten worden voorbereid.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk

[2] De uitkomsten van deze test zijn op 28 april 2016 aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstuk 33 829, nr. 15).
[3] OCR is door commissie Van Beek geadviseerd voor het scannen en tellen van het stembiljet dat door een stemprinter kan worden geprint.